

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:	
Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 " "
Negyedévre	1 " 50 "
VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:	
Egész évre	6 frt 60 kr.
Félévre	3 " 30 "
Negyedévre	1 " 65 "
Hirdetési díj:	
Egyhasábos petítor egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszörinél olesőbb s minden beiglatásnál 30 kr. kiemelti illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ helyett

kiadja: Szalay László A. ügyvéd.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
I. kör, Csokonai-ter, 55-ik szám; hová a közlésre szánt levelek, előfizetések és hirdetések intézendők.	
Hirdetések felvételnek:	
Budapest: Haasenstein és Vogler, Goldberger A. V. és Barna Tivadar.	
Bécsben: Haasenstein és Vogler, Dukas M. Schalek Henrik, Stern Mór, Oppel A., Danneberg J., továbbá a külföld minden nevezetesebb hirdetés felvételi irodában.	
A „Nyitfő“ sora 15 kr.	

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.

Kapható ugy a szerk.-nél, mint a helybeli könyvkereskedésekben, és Krécsy Gy. könyvtől. — Ugyanazoknál előfizetések és hirdetések is elfogadtnak.

A mi zsidóink.

Mióta a rejtélyesen maradt tisztaeszlári per bevégeződött alattomos igazgatások útján az ország majd egyik majd másik vidékén tört ki bizonyos lázas-szerű mozgalom, melynek éle a zsidók ellen látszott ugyan irányulni, de melynek majd minden esetben az a kimenetele lett, hogy raboltak kivétel nélkül úgy a zsidó háznál mint a kereszténynél.

Hogy hazánk némely részein, különösen a felső vidéken telepedtek meg és élnek oly zsidók, kik pióczaként szívják a munkás népet, s pálinka árulás és egyéb gseftelével falvakat tesznek tönkre, az köztudomású. de hogy az ország felvilágosodott lakosai között is ilyen volna, vagy lehetne a zsidó nép, azt elhinnünk nem lehet.

Legalább Szabadkán ilyet nem tapasztalhatunk.

Meglehet hogy a mi zsidóink zöme csakugyan kivétel is, a mennyiben ez ideig iparkodott úgy az üzleti mint magán életében magyarosodni, iparkodott a keresztényekkel jó viszonyban állani, s még ima házába is bevitte a magyar szót!

Ha itt-ott panasz emelkedik, s a mai mozgalmas időben más színezetet akarnánk adni egy-egy zsidó által elkövetett visszaéléseknél, meg kell gondolnunk hogy a keresztények között is van elég hozzá hasonló.

Ha Szabadkán zsidó uzsoráról beszélnek, újjal mutathatunk a keresztényekre is; ha nálunk azt mondják hamis a zsidó fontja, elmondhatjuk hogy hamis az egész piaci kofáké pedig azok mind keresztények!

Az igaz, hogy vannak még a szabadkai zsidó anyák között is, kik a költő eme magasztos szavait:

„Magyar hölgynek született
Áldd érte sorsodat! . . .“

nem teszik magukévá; vannak közöttük olyanok is, a kik magyarról mint külön nemzetről beszélnek és szidják őket mint a bokrot; de hát azt hisszük ilyeneket Szabadkán ma a **bunyevázok** között is találunk eieget, s talán sokkal többet mint a zsidók között!

A zsidó ellenes mozgalomtól tehát nem félhetünk. Nem is félünk. De tanácsolunk egyet a szabadkai zsidóságnak Ne legyenek egyes tagjai sem kihívóbbak sem érzékenyebbek mint voltak a botrányos mozgalmak és a tisztaeszlári per kezdete előtt, s ne h i v j á k fel itt-ott még pártszempontból sem a vitakozást különösen oly dolgoknál, melyek könnyen hevílésre adnak okot. Tanácsoljuk továbbá, iparkodjanak az elmaradottakat lehetőleg bevonni a magyarosodás körébe s megértetni mindenkivel, hogy a ki magyarul beszél az még nem magyar ember, hanem ahhoz még honszeret, s a magyar elemhez szívós ragaszkodás is szükséges. Mutassák meg, hogy magya-

rok tüzhelyeiknél is, nem csak a nyilvános életben, mert Szabadkán is van még néhány család, a hol ez meg nem történt mind e napig, ambar magyarrá nem az élet, de a szülők tehetik inkább gyermekeiket.

Ott a templomi szoszék, ott az iskola, legjobb tényezők az átalakulásra.

Sz.

A bácsmezei női ipar-kiállítás megnyitó ünnepélye.

— 1883. évi szeptember hó 2-án. —

Szeptember hó 2-án reggel ünnepi színt öltött magára városunk. Köz és magánépületeinkről zászlók lobogtak alá, egyes épületek erkélye szönyegekkel volt díszítve, az utcákon szokatlan mozgalom vala észlelhető, hintók robusa árulta el, hogy valami ritka ünnepélyesség készül a város házában, hova az intelligencia már 8 órakor nagy számban igyekezett. A kiállítás helyiségeit szánt négy terem már fél 9 órakor élénken nyüzsgő látogatókkal telt meg, kik a bejáratnak szánt terembe lépve a nagyszerűen megépült látvány esodlatában a leghízelgőbb megjegyzésekkel halmozták el a kiállítás összes rendezőit. A hivatalos megjegyzések valóban szívből jöttek, mert az a ritka csín és elegancia, melylyel a kiállítás berendeztetett, a legkésebben szóló bizonyítéka volt hölgyeink műveltségének s tapintatának.

Az első terem a szabadkai nők által beküldött kézimunkáknak szolgált helyiségül, ezen keresztül jutottunk a város háza nagytermébe, hol 5 díszes s nagy állványon a zombori női kézimunkák, körös körül pedig a megye nagyszámú közsegeiből beérkezett utunkak csoportosítottak. Innen a bajai ritka szép kézimunkákkal elhalmozott tálalható jutottunk, honnan a negyedik terembe lépve a kézműipar ritka szép válfaját, a faragott s dörzstestéssel díszített butor-tárgyakat valamint a mejlóká vázakát s fayance-edényeket szemlélhettük meg.

Nem sok ideig gyönyörködhettünk azonban a futólagos szemle alatt is pompásaknak s művészieknek fölsimert tárgyakban, mert a nagy terem bejárata előtti élénk mozgás s a rendezőségnek intézkedései magukra vonták a figyelmet, s jelezték, hogy az ünnepélyes megnyitás kezdetét veendi.

Pont 9 órára megnyitott a szárnyajtó s a kiállítási fővédőnké, Ó méltósága Sándor Béláné Vukicsócsics h. polgármester karján, követve a megye szeretett főispánja, tevékeny alispánja, Szabadka és Baja városok főispánja s számos előkelő megyei s városi tisztviselő s látogató vendégektől a terembe léptet s közvetlenül az ajtó mellett foglalt helyet Ó méltósága a fővédőnké és a helybeli Magyar Jótékony Nőegylet szeretve tisztelt elnöknője Esztergany Borbála urnó, míg az előkelő vendégek s a nagyszámú látogatók körös-körül csoportosulva feszült figyelemmel várták dr. Margalits Ede kiállítási titkár úr megnyitó beszédét, melyet alább egész terjedelmében közlünk. A fardhatatlanul buzgó s lelkes kiállítási titkár úr emelkedett szellemű s mély értelemről tanusodó beszédét a közönség mindegyre érezhetőbb vált megelégedéssel hallgatta végig s egyes kimagasló pontjait, nevezetesen akkor, midőn a nemeslelkű fővédőnké s a köztisztelő s szeretetben álló egyleti elnökőről emlékezett meg, zajosán meg is éljenzte.

A megnyitó beszédet követte Ó méltósága a fővédőnké egyszerű kijelentése, hogy a kiállítást megnyitottának nyilvánítja.

Az eljének elhangzása után a nagyszámú vendégek, kik közt a fővárosból is s Újvidék, Baja, Szabadka, Zenta, stb. városok s a községekből is számos előkelőséget láttunk, elindultak a kiállítási helyiségek tüzetes megismerésére s minden oldalról főlhallatszott a szűnni nem akaró

elkesültség, a dicséret s meglepetés legkülönbözőbb kitejezése.

A kiállítás részletes méltatását alább adjuk.

Megnyitó beszéd.

— Tartotta a bácsmezei női kézműipar-kiállítás megnyitása alkalmából Dr. Margalits Ede kiállítási titkár. —

Méltóságos kiállítási védőnké! Nagyságos elnöké! Melyen tisztelt közönség!

A zombori jótékony magyar nőegylet folyó évi február hó 4-én tartott közgyűlésen indítványomra azt határozta el, hogy bácsmezei női kézműipar kiállítását fog rendezni. A március 1-én általam kibocsátott s az egytel által elfogadott program szerint a kiütözöt ezé az volt, hogy a megyei kiállítás a női kézműipar minden neven nevezendő ágat a leggyőzedelenebb hársnya költéstől, a legművészebb hímzésig, a varrás, fonás, szövés, lombfürtészés, forgács munka, fa-faragványok stb. legesekélyesebb produktumától a legművészebb remek tárgzig — felölelvén, Bács-Bodrog megye területén a női kézműipar mai fejlettségi állapotáról tanúságos tájékozást nyújtson: ezébe vett eredménye pedig ez utón az egyes ágakban elért sikert közkincesse tenni, a mennyiben a kiállított mű mintaként fog hatni, tájékozást nyújtva es izlést nemesítve a szemlélőben, a más ágakban esetleg jelentkező hiányok vagy hátramaradottság pedig közmegebeszés és nyilvános megbirálás tárgyát képezvén, könnyen és gyorsan lesznek orvosolhatók. Végre minthogy sokan kézimunkájukból tartják fenn magukat, mindenkinek tér nyilik ügyességét bemutatni, munkássága arát köztudomásra hozni: így a női kézműipar terén a kereslet helyes tájékozást nyer, a kínálat pedig a kiállításon kellő tájékozást fog nyújtani, más szóval kinek széles e megyében valami női kézimunkára szüksége van, tudni fogja ki, hol, hogyan és mennyiért fogja azt neki elkészíteni.

A program kibocsátása után a mozgalom az egész megyében megindult és számtalan gyengéd női kéz tevékeny közreműködése megteremtette a kiállítást, mely most egész gazdagságában szemünk előtt feltárul; hogy mennyiben felel meg művünk a kitűzött célunk, annak megítélését nyugodt lélekkel a melyen tisztelt közönségre bizzuk. Bácsmezei 54 városa és községe vesz részt benne, a kiállítóik száma 1650, a kiállított tárgyaké pedig 4651; a szerény eszközökkel megindított tárlat Zombor szabad királyi város városházának egész első emeleti homlokzatát foglalja el, de ha a tárgyak elhelyezésében nem takarékoskodtunk volna a térével, ha azokat egész pompájukban és terjedelmükben állítottuk volna közszemlére, ez őriási épület valamennyi helyisége megtelt volna.

E fényes eredmény létrehozásában az érdem oroszlanrésze Bácsmezei első hölgyét, a kiállítás lelkes, tette kész védőnkét, Sándor Lujza főispánné öméltóságát illeti — kinek szives közreműködése adta meg a kiállításnak megyei jellegét — valamint Esztergany Borbála önágyaságát, a zombori jótékony magyar nőegylet fardhatatlan és buzgó elnökét, kinek hajlott korával aránytalanságban álló tevékenysége és buzgalma szinte bámulatos: a kiállítást rendező zombori jótékony magyar nőegylet bizottságait és tagjait pedig, valamint a megyei kiállítókat saját itt szemlélhető részben hasznos, részben remek részben hasznos és remek munkái dicsérik. Legyen szabad még ez alkalommal a hálás köszönetnek mélyen átértett szavaival megemlékeznem azokról is, kik bár e mű rendezésében közvetlenül nem vettek részt, de közvetve annak sikerét nemcsak előmozdították, hanem lehetővé is tették. Bácsmezei méltan népszerű derék főispánja, Sándor Béla ó méltósága kieszközölte kiállításunk számára a magas ipar- és kereskedelmi magyar kir. miniszterium támogatását, minek folytán azon kedvező helyzetbe jutottunk, hogy a kiváló munkákat jutalmakkal kitüntethetjük; a városi tanács,

illetőleg a tek. polgármester úr páratlan sziveséggel rendelkezésünkre bocsátotta a városháza épületében mindazon helyiségeket, a melyeket csak lehetett. Dötzer műépítész úr pedig díjtalanul volt kegyes a kiállítási helyiségek állványainak tervrajzát elkészíteni és annak keresztülvitelét vezetni.

Midőn a kiállítást rendező zombori jótékony magyar nőegylet nevében tisztelettel üdvözlőnk mindazon magas vendégeket és mélyen tisztelt hölgyeket s urakat, kik kiállításunk megnyitó ünnepélyén megjelenésükkel megtisztelva szivesek voltak, tekintettel arra, hogy mi a rendezésben kimerültünk, átadom a szót annak, aki késebben és érthetőbben tud szólni nálammal, magának e kiállításnak; beszéljen az önmagaert önnagáról! Mi nyugodt lélekkel várjuk a melyen tisztelt megyei es hazai közönség ítéletét, mert keves erővel, keves eszközzel minden áratot véghez vittünk. Midőn tehát magyunk hölgyeit itt saját munkakörükben oly sikeresen fellépni látjuk, az érdemnek nyújtjuk az elismerés jól kiérdemelt koszorúját, midőn szívvel lélekkel kiáltjuk: éljenek azok, kik Bácsmezeiben a hazát s a hazában főkép Bácsmezei szeretik, éljenek a nap hősei, B.-mezei lelkes hölgyei!

NB. D i s z e b e d. A kiállítás megnyitásának napján főispán úr öméltósága vendégszerető asztalához meghívta a kiállítás főbb eszközlőit és a nála ez alkalomból tisztelettel küldöttégek tagjait. A főispán az első felkösözöntő Esztergany Borbála nőegyleti elnökre mondotta s nyomban Kórics Eszter alelnököt, Ivánovics Annát es dr. Margalits Ede kiállítási titkárt tüntette ki felkösözöntőjével. Jankovich Aurel a kiállítás lelkes védőnkét Sándor Lujza öméltóságát es Czirtusz tanfelügyelőt, dr. Ivánovics a főispánt, dr. Margalits Ede, br. Podmanický Armit es Berényi apátot, majd ismét a főispán ó méltósága Jankovicsot, Schmausz es Dreschert, Ivánovics es Matkovic Lajost éltette, végül Czirtusz tanfelügyelő a bajai gymnasium két jelenlévő érdemes képviselőjéről emlékezett meg.

A bácsmezei női kézműipar-kiállítás részletes ismertetése.

— A zombor es Vidéke nő-kritikusainak tanulmánya alapján. —

Ismertetni egy ily ritka szépségű s a tárgyak rendkívüli nagy számánál fogva egyes részleteiben még megsemmelhető kiállítás valóban terhes föladat. Terhes még azon okból is, mert a női kézimunkák megítésére férfi nem lehet hivatva, a nőkről pedig tudva van, hogy kissé könyörtelen s tulszigorú kritikusok. Midőn mind-ezek daczára a saját mai feladatához képest lehetőleg gyorsan igyekeztünk es megénk s városunkra nevez oly nagy jelentőséggel bíró női kézműipar-tárlatot részletesen méltatni, nem vezért bennünket a hiú vagy: a női munkásság kincses bányáját alaposan kimeríteni, s nem is óhajto-tuk a majdan kompetens ítéletet mondó juryműködésében praeoccupálni, de hivatásunkhoz mérten kötelességünknek tartottuk a kiállítás remekeinek oly képét adni, mely önzetlen s higgadt műitések kimondásán alapszik, s melyből azután a kiállítás magasabb érdemét is könnyebben levonhatja, a nagy közönség. Az ismertetés termek rendjét követi s így első része.

Szabadka

női kézműiparát fogja futólag méltatni. Atalában elmondhatjuk, hogy az aránylag nagy terem, melyben a szabadkai tanítóképezde s nőiskoláinak kézműipara van összehalmozva, korántsem tünteti elő mindazt, a mit e gazdag s tekintélyes város es részben produktálni képes. A tanítóházeken kívül itt senki sem vett részt a kiállításban, a mi tekintettel a helyszükre, talán nem is nagy baj, de a jellemző kritika gyakorlása szempontjából megehezítő körülmény.

Végig nézve a kiállított tárgyakat, valóban elragadtatással konstataituk, hogy a szabadkai tanítónőképző feladatai nívóan állnak a beküldött kézimunkák között valódi műremeknek is találhatók. Igy különösen magukra vonták figyelmünket a következő munkák, melyeket a munka minőségnek rövid jelzésével nem rangsorozhatunk, hanem a véletlen szerint sorakoztatunk itt: Schillinger Berta III. éves képezésznő asztalkendője; izléses hímzése s árnyalata által tűnt ki. Schrenf Róza paplan lepedője, point-lace munka, mely valóban szemvakító fáradtsággal volt egybekötve. Haag Eleonora törülközője, hímzése és szuplikálása igen szép, Krompost Anna lábtakarója filét-guepur-munka. Egy valóban remek szépségű törülköző érdeme és veres árnyalata, a szuplikálás és hímzés finomságával magára vonta figyelmünket, de késztöje nevét a legszorgosabb kutatás dacára sem fedezhettük fel. Oszvald Erzsébet törülközője, csipke horgolás és eszmény. A fölörölkölkön kívül még számos remek szép tárgy hívta fel figyelmünket, de helyszűke miatt készítőjük nevét ide nem iktathatjuk.

A második nagy teremben elsőben

Zombor

női kézműiparát vesszük szemügyre, itt sem rangsoroztatunk, hanem amint a szemle esztétikusságát magával hozza, az egyes tárgyak készítés módját röviden jelezve. Különös figyelmet érdemelnek a következők: Bikár Zsófia gyönyörű szép párnája, mely vaszon alapon ritka, fáradtságos fehér hímzést mutat. Popovits Marina gyermekinge, feltűnő szép, arany hímzéssel. Grurov Mária női inge fehér hímzéssel. Gyurgyevits Aleksandra reggeli pongyolája fehér hímzésű, horgolt csipkével. Igen szép. Ára 15 frt. Masirevits Zsófia női inge, fehér hímzéssel. Tarzay Josephine tálca kendője színes hímzéssel. Mihajlovits Melanie ügyesen hímzett kávé-szalvétát. Wallisch Pauline két gyönyörű hímzett párnája. Henneberg Viktória kanapépárnája taploból nagy ügyességgel készült. Vojnits Izabella tárczakendője fehér színes hímzéssel. Esztergany Borbála urnó (a magyar jótékony nőegylet elnöknője) praktikus felragasztása. Kronits Helén török inge vékony selyem alapon, arany hímzéssel. Remek! Özv. Bielieky Károlyné szép kosara (ombfűrészt.). Vuits Sophie arany hímzésű kendője. Balázs Rozina remek szép albuma bordeaux-bárony alapon arany hímzéssel. Leszczynsky Rozina fehér hímzése. Ormay Ilona női inge fehér hímzéssel. Vinkler Ilona kosara. Lovich Aranka fehér hímzésű párnája. Holländer Józsefné csipke, kek alasz alapon, arany hímzéssel. Domnits Sasich Vilma kendő túllikvirással.

(Folytatjuk.)

Müller Gyula.

Megjegyzések az „Észrevételek”-re.

(Tanulhat belőle az iskolások is.)

II.

Hát ahhoz mit szólnak vitatkozó barátom, hogy a beteg tanulóknak a helyettesítésére havonként 10 frtot lehuznak, ha pedig kevesebb ideig beteg egy minden napra 50 krt. A tanárok, a kisdidősek s egyéb hivatalnokok erről mit sem tudnak. Hiába! Nincs róluk atyailag (?) gondoskodo iskolások. A tanítónak alig annyi a fizetése, hogy igen szerényen élve, valahogyan kijöhessen vele; s ha megbetegszik: költségesebb háztartás orvos s patika mellett még fizetését sem kapja meg teljesen. A mely város nem sajnál 16000 frtot vendéglője javítására fordítani, miért sajnál évenként 2-3000 frttal többet kiadni beteg tanítónak helyettesítésére, hogy a csapással sújtott családok szerencsétlenségét még inkább növelje.

A betegségi esetekre vonatkozó határozatokat az iskolások hozta; de megteszi, hogy egyeseknek elegendi a 10 frtot; azaz, ha a beteg tanítónak van elég „jó embere” az iskolásoknál, akkor nem vonnak el fizetéséből; ha pedig nincsenek ott jóakarók, következetesen végrehajtatják a határozat, ha mindjárt a legjobb tanító volna is. Bizony jó lenne „Betegség” uramhoz kérvényt intézni, miszerint ha éppen kedve szotyyan, csak ünnep napokon s a nagy szünidőben látogasson a tanítóhoz.

Nem lehetne e dolgot méltányosabban és célszerűbben szabályozni?

Az „Észrevételek”-ben olyan kecségető nyugdíjról is csak az a bizonyos, hogy az államtól negyven évi szolgálat után kapunk 300 frtot a többi a nagyon is kétes sors kezében van.

Azt mondja cikkről felem, hogy mind a bajokon az iskolások segíthet. Tökéletesen igaz van, s nem is lehetne az iskolások hamarjában helyesebb és szebb dolgot, mintha e bajok elhárításával buzdítaná a tanítókat hivatásuk betöltésére.

No még a szünidőre nézve legyen szabad egy pár megjegyzést tennünk.

A t. cikkről is munkaviszonyainkra nézve csak a látszathalál s von le következtetést. Igaz, látszólag a mi munkánk kevés; a tanító nem d. e. 12. s d. u. 6 óráig van a hivatalban, hanem csak d. e. 10-11, d. u. 4-5 óráig; de az is igaz, hogy nem d. e. 9-kor s d. u. 3-kor kezd, hanem háromnegyed nyolcz s háromnegyed négykor; aztán mehet sétálni, vagy egyéb dolgot végezheti. Irálygyakorlatul évenként 4 nyug-

tát s egy (?) statisztikát is. Ilyenek látja legtöbb ember a mi munkánkat, s azok közt van az „Észrevételek”-ből következtetve a cikkről ur is. De más egészen a valóság. Igaz, hogy van szünidőnk, de annyi még sincs, mint p. o. a tanároknak, mert már az ismétlődő iskola is elveszi a vasárnap s esőtörtök délelőttjét s így egy napunk sem szabad. (Lám! első cikkekben megemlítetté ezt, a másodikban már elfelejtkezett róla!) Iri valónk is több van, mint ön véli, sőt ezzel még a nagy szünidőnk is meg van rontva; néhány napot el vesz tőlünk a kő-üfélé gyűlésés, a melyek jó veszt a szünidőnkön tartjuk. (s a mely tevékenységről a közönség nem tud semmit. Szerk.) s végre a tanítónak holtig kell tanulnia s nemcsak egyeseknek, de valamennyi nek vagy akár vagy nem kell olvasgatnia. A paedagogiai tudomány mindig halad, a módszer mindig fejlődik s a tanítónak nem lehet elmaradni; mert jönnek a külföldi hatások, különösen a szakemberek épen a módszer s a haladás fejlődését vizsgálják. Nincs év, hogy magától a ministeriumtól jönnének új meg új rendszabályok s egyéb tanulmányozni való dolgok. Hogy tanítóink a legszükségesebbeknél is olvasgatnak s tanulnak, azt sok körülményből lehet következtetni. Igy: örökös a panasz, hogy a kormány a Néptanító lapját igen kevés példányban küldi, s így kevesen jutnak olvasásához; 8-10 példányban adják a „Paedagogiai szemle”-t de a „Nemzeti nevelés” „Nyelvtör” s egyéb sajtókiadványok is meg vannak egyesek által rendelkezve; nagyobb számú értékes könyv et legnagyobb részükkel lehet találni, sőt egyeseknek, mint Bartus, ifj. Harasztai, Kovács, Léay és Volgyi (miután bizonyos tekintetben az öök is hozzájuk tartoznak) 100-200 kötetet megaladó könyvtárral bírnak. (Ha tetszik, szolgálunk leltárakkal is.) Ha szerencsésnek lennénk collegáink nagyobb részével bizalmasabb lábon állnánk, több adatot nyújthatnánk; homályos adataink volnának ugyan de csak azokat mondjuk el, a melyekről pozitív tudomásunk van. A könyvkölcsönzés is igen dívik a tanítók között.

Nem kell azt sem igen megrovandónak találni, hogy a tanítók a nyilvánosság előtt nem igen beszélnek meg a tanügyi dolgokat, azaz hogy pl. a helyi lapokban arról nem írnak.

A tanító munkája igen nehéz. Lelket művel s működéséhez összes lelki tehetségeit erősen kell használnia, a mi ily nagyamértékben nincs meg egyetlen más foglalkozásnál sem; 2-3 órai tanítás igen kifárasztja a lelket s az agyat, nem esoda, ha a tanító szórakozni szeret. A fizetés szerény volta miatt legtöbb tanító kénytelen szabad idejét jövedelmének növelésére fordítani. S fáradt lélek nem képes tökéletes alkotásokra, de meg hogy is legyen annak a tanítónak kedve írni, kinek a lelket még a fentebb érintett s egyéb meilatanságok igen sokszor elkészerítik.

A torna-, ének- és rajz-tanítását illetőleg és azt mondja, hogy soraimból is kiolvasható, ezeknek helyileg-közeli való elhanyagolása. Igaz. Sőt rámutattam az okokra. Most csak annyit teszok hozzájuk, hogy pl. torna csak azért nem tanítanak több helyt, mert nincs hozzá való tágas isk. udvar, hiszen hegedűt is csak egy év előtt kaptunk, rajzmitákat is vagy mi magunk veszünk, vagy a növendékekkel vetünk; tornához való szerelvényekkel tudomásunk szerint egyetlen népiskolánk sem bír.

Legyenek népiskoláink úgy szervezve s mindennel ellátva, amint a törvények s az újabb paedagogiai vívmányok megkövetelik; bizonyára nem lesz senkinek oka népiskoláink s neptanítóink ellen panaszolkodni. S ha akkor is okot nyújthatunk valamelyikünk a megrovásra; követessék el az olyan ellenében a legszigorubb eljárás.

Egy tanító.

A szabadkai szélsőbali izgatók.

Szabadkán érdekes jelenetben mutatott meg, hogy mennyire ellenségei a kormánynak s különösen annak feje a hatalmas és felsőres királyi hasznak.

Folyó hó 2-án ugyanis Mukits János polgármester diszebedet adott melyen számos előkelőség között — mint bennünket értesítenek — részt vettek: Kanecz István belügyministeri titkár, Sátor Jenő kir. ügyész, Pinkovits János kir. ügyész, a kapitányságból Rochol kapitány, ezen felől az intelligentiából Vojnits Tivadar, Varga Károly volt országgyűlési képviselő s több földbirtokos és ügyvéd. Midőn a sültfogás után épen a pezsgős üvegeket kezdték el durrogatni, kapta a polgármester Tisza miniszterelnöktől azon ünnepi értesítést, hogy fenséges Rudolf trónörökös fenséges neje Stefánia trónörökös nő főhercegnő szült.

A távirat felolvasására ugy a nők, mint a férfiak egy pillanat alatt felállottak, s Varga Károly (az ellenzék egyik pártvezére) az érzés meleg és izgatott kifejezésével emelt poharat az ország felkesedve szeretett trónörökös és neje ő fenségeikre; kívánva, hogy az újszülött számos éveken át boldogságban élveze a népek szeretét melyet már születéstől örökölt.

A közhaj után a társaság lelkes éljenzéstört ki s Szabadkán az annyira forradalmár ellenzéknek körülött gyülekezten kapta a fenséges főhercegnő az első felköszöntést; míg ugyan-ezen perczben Jankovits Aurél főispán — hir

szertit áhítat teljes szavallatában” Antunovits Mátéval „maszerü hódolattal az emberi kor leg-szélsőbb határáig időkről-időkre, nemzedékről-nemzedékre” élte Sztocek, Gálly, Dékits, Mamuzsits, Antunovits pártjával — ön magát. Sic transit gloria mundi.

Végre!

Bérkocsisaink részére kiadandó árszabályzatot rég sürgettük. A kapitányság azzal védekezett hogy a ministeriumtól még nem érkezett le a megerősítés, jóllehet életbe léptethette volna a felterjesztés után 30 nap lejártaival ha hozzá szól a ministerium, ha nem.

No de jobb későn mint soha. Az árszabályzat a ministeriumtól jóváhagyólag leérkezett, s most már hisszük, hogy az életbe léptetés is hova-hamarább fogatosítatik. Az árszabályzatot olvasóink tájékozása végett im itt közöljük:

Szabályrendelet a bérkocsi-tartás iparág üzése és az evvel kapcsolatos díjszabályzat ügyében.

I.

1. §. A személyszállítási (bérkocsi) iparra a jogosítványt a kapitányi hivatal adja ki, — az ipartörvények értelmében, köteles azonban mindenki a ki bérkocsizási ipart akar gyakorolni az ipartörvény 1. 2. és 3. §-aiban megszállott feltételeken kívül megbízhatóságát, a kocsisásban kellő ügyességét és eleendő helyismeretét igazolni. Ezen kötelek hiányában az igazolvány megtagadható, valamint a nyert engedély visszavonható, ha a bérkocsis szolgálat képes lovakat nem tart és a hatóságuk e tekintetben meghagyását nem követi és azt mellözi.

2. §. A bérkocsiban a hatóságilag megállapított árszabályzat felfüggesztve kell lenni.

3. §. Minden bérkocsis köteles a rendőri hivatal által kijelölt helyet, — megrendelés esetén nyomban elhagyni és a felfogadó által kijelölt helyre hajtani, — az állomási helyen levő kocsis nem mentheti magát azzal, miszerint már megvan rendelve, mivel ez esetben azonnal köteles helyet elhagyni.

4. §. Minden bérkocsisnak vörösszínű és kellő nagyságu számmal kell ellátva lennie.

5. §. Hajtásközben a bérkocsisnak dohányozni tilos.

6. §. A bérkocsi használatára bárkit is felszólítani tilva van.

7. §. A bérkocsis és lószerszámok mindig tisztán tartandók, kocsi az utczán mosni nem szabad.

8. §. Éjnek idején a bérkocsikon levő lámpák a melyek külső üveg táblájára a jármű számának vörös színűen előtűntetve kell lenni, — kivilágítandók.

9. §. A bérkocsis köteles egy kis lapon nyomatva a díjszabályzatot magával hordani, a melyre kocsisának száma legfölül feljegyzendő, és minden vendégnek egy ily lapot adni, hogy minden visszaélés vagy gorombaság esetén a bérkocsis ellen annak előmutatása mellett a rendőrségnél panasz tételhessék.

10. §. A megállapított díjszabály Szabadka város sorompóin belül reggeli 5 órától esteli 10 óráig kötelező, a korábban vagy későbbben teendő járatok kivéve a színházból hazavitt mely a díjszabályzat szerint fizetendő — a rendes díjak még felével pótlandók.

11. §. A város sorompóin kívül — de a határon belül a közönséges viteldij felével fizetendő; a határon kívüli menetek díja egység utján állapítatik meg, — ha a kocsi visszajövetre nem használtatik, — e ezimen külön díj nem követelhető.

12. §. A járásidő azon percetől számítandó, melyben a bérkocsis állomási helyét elhagyta.

13. §. A bérkocsiban el nem helyezhető nagyobb ládaért vagy csomagért külön 20 kr. díj fizetendő.

14. §. A vitelbér és a szabályok áthágása miatt — kivéve az iparjogosítvány kivételének elmulasztása áthágásaért a mely az 1872. évi VIII. t. cikk 86. §-sa szerint büntetendő — az illeték első ízben öt, — másodikban 10, harmadikban 25 frt pénzbüntetés és behajthatlanság esetén a mennyiszert annyiszor megfelelő elzárással fognak megbüntettetni.

II.

Díj s z a b á l y z a t.

- I. a) Egy egész órára fizet 1-2 személy 1 frt — kr.
- b) egy egész órára fizet 3-4 személy 1 frt 50 kr.
- II. a) Fél órára 1-2 személy — frt 60 kr.
- b) Fél órára 3-4 személy — frt 80 kr.
- III. a) Negyedóra 1-2 szem. — frt 50 kr.
- b) Negyedóra 3-4 szem. — frt 60 kr.
- VI. a) Bármely szállodából a vaspályához vagy onnan vissza 1-2 személy fizet — frt 50 kr.
- V. a) Temetkezések alkalmával fél órai várakozással 1 frt 50 kr.
- b) közönséges kimenetnél fél félórai várakozással 1 frt — kr.
- VI. a) A városi erdőbe várakozás és visszahozatal nélkül 1-2 személy — frt 50 kr.
- b) Fél órai várakozással 1 frt 50 kr.

VII. a) Palicsra és vissza 1 és fél órai várakozással 2 frt — kr.

VII. a) Egész napra reggeli 7 órától esteli 7 óráig 2 órai etetéssel 1-2 személy 5 frt — kr.

b) Fél napra egy órai pihenővel 1-2 személy 3 frt — kr.

A bérkocsis köteles mindig a vendéget az időre figyelmeztetni, — a fizetés megállapításánál kellemetlenségek kikerülése végett.

Kelt Szabadkán, 1882-ik évi október hó 25-én tartott törvényhatósági közgyűlésből.

Mukits János s. k. polgármester.

Jóváhagyott 1883. évi augusztus hó 28-án 50764. sz. a. kelt belügym. rendelettel.

Helyi hírek.

— **Beteljesedett!** — így kiált fel a Mamuzsits-Antunovits által szerkesztett „Bácsi Ellenőr” és eme czím alatt vezérezkiz, hogy most már vége Mukits polgármesternek, mert a belügyministeriumnál átvasták a denuntiánsok feljelentését, és pótvizsgálatot rendeltek el. Hiszen mi is azt óhajtjuk, hogy átvastassák oda főt és igazságosan ítéljenek. Egyet azonban még ha az arczatlanság köpenye alól beszélnek is oda át ily dolgokról, meg nem érthetünk, „hires befolyás” — „magas összeköttetés” — ily jelzések a hirdelt szabadelvűeknél ismerősek lehetnek, s azzal nagyon is dicsekednek, de hogy ki és mikor dicsekedett nálunk ilyenekkel, nem tudjuk. De efféle dolgokra igazságos ügynek nincs is szüksége soha.

— **Az áldozatul dobott** Stoezka Károly alig néhány hete, hogy ős Buda várába belebezett, s már is megmozdultak a szabadelvű (?) párt vezérei, hogy „hires befolyás” és „magas összeköttetésükkel” fogva kiszabadítsák a zár alól. No itt már nagyon szükséges lenne ilyen dolgokról beszélni, mert ha beugratják az embert, illő volna ki is ugratni onnét. De hat az a „hires befolyás” és „magas összeköttetés” majd kieszelel azt is, — ha fagy!

— **Gáli Adolf** kibérelte Mamuzsits-Antunovitséktól a „B. Ellenőr” Nyilttér rovatát, s mint felső Magyarországból (?) ide szakalt b e r l o h o z i l l i k, ki is használja azt ugy, hogy a szellemi köpködéstől — mint a nyiregyházi törvényszéknél szereplő nevezetes Buxbaum és társaitól örökölt, — undorodniak minden ember. Hasábokon át szorja kezéből e mellett a sarat, piszkolva, marakodva azok ellen, a kiknek ő ve le vajmi kevés foglalkozásuk van vagy volt az életben. Lópunk szerkesztőjével is bajlódik nagyon, miért van annak Palicson nyaralója, miért telekkönyvi tulajdonos vagy jogtuló, miért eszik fehér csipót stb. . . . és piszkolódásai között azt mondja, hogy ő „egy kis előlegért nem szokott mind-üfélé lókötelvet parolázni.” Ezt lapunk szerkesztője sem teszi soha, de ha ügyvédi érintkezése vagy ily minőségbeni dolgokról kell szólni, jó lesz előbb a szabadelvűk (?) közötti néhány ügyvédtől tudkozódni, s ha ott visszaélések jut, jó lesz az ügyvédi kamaránál jelentést tenni, had vegyék el melőbb a diplomás.erkesztonktól, hogy az Gáli szerint „kukorica-göldönyt” menjen enni. Tudnók mi utánozni az araszalt földelket mérő Gáli mérnököt, el tudnók mi is mondani róla, hogy egy haszontalan piszkos naplopó, hogy egy éhletetlen és mások becsületlen ragádó utczal szemét és így tovább, tovább, de lát nem-e sok már ez is? Szégyenli az ember, hogy az ily hangu irály gyakorlatokból ki nem foghatunk soha, mert hát talánk ellenfeleink eszközöket mindig, hogy ily hangu támadások és védelmekben gyönyörködhessenek!

— **Husárjaink** — miként lapunk mult számában jelezve volt, — távirati utón Czeglédre rendeltettek e hó 1-én éjjeli 10-11 óra között. Ez időtől egész a hajnali órákig fiakker robozás patkók csatogása, trombita harsogás volt hallható felváltva egész hajnalig, a mikor, a kirendelt legényesség egyik hadnagy vezetésével sebességgel a vonathoz vágatott. Ugy a polgárság, mint katonaság körében az a hír volt elterjedve, hogy Czegléden is a divatos jelszó: „mind a zsidót!” lázongást provokált, s a zavargás nagy mérveket öltött. Septemb. 2-án már Czegléd felgyújtását híresztelték s e hir még 3-án is tartotta magát. Zavargás volt Czegléden, de gyors előintézkedések folytán szerencsére nagyobb baj nem történt. Pestmezei alispánja is a zavargásról értesült, rögtön Czeglédre utazott az óvintézkedések megtétele végett.

— **Padlók felszedése** és szakértői vizsgálat rendeltetett el a „Pest városhoz” ezimzett szállodában a lapunkban is elég kiemelt módon „Nyilttér”-ezett munkálat miatt. A kinek igaza van nyersen, ez a dolgot rendje, de hogy a vállalkozó ellen hogyan lehet annak halálos belenségét és épen a véle hirlapi polémiába beugratott asztalos használni, ezt már nem értjük. Szabadkának van hála isten elég iparos, ha gonoszlelkűséget feltenni nem akarunk. érdeketlen feleket kellendett összeválogatni. Oly szakértőt mint Sztipics Alajos lenne Nagy Mihály ellen, a bíróság el nem fogadhat. Ime hova vezetik a pártviszályok már a törvényt ismerő vezéreket is.

— **Fehér Ipoly** Szeged-tankerületi főigazgató mint közs. gymnásiumunknak is főfelügyelője e hó 3-án városunkban időzött, honnan Palicsra rándult ki a tanári karral együtt szóra-kozni. A főigazgató Palicsról csak e hó 6-án távozott el.

— **Amerikából.** Regényes nő utazott mult vasárnap városunkon keresztül. Délamerikából szülő városába, Bács-Almára, elagott atyjának — egy szegény csizmadinak látogatásai hazautaztában. Neve Budis Teréz, jelenleg körülbelül 35 éves. Ezelőtt 11 évvel övének híruk tudtuk nélkül nyugtalanul elűnt, s csak öt évvel ezelőtt adott magáról értelet Rio de Janeiroból Brazília tóvárosából, irván, hogy jól megyen dolga. Jelenleg Buenos Ayres délamerikai agentini köztársaság fővárosa közelében kávéültetvényesnek neje, ékszerekkel és drágagyöngyökkel dusan megrakott ruhája után néve, igen jómódu lehet. Sok országban megfordulván több nyelvet elsajátított, egyebek közt helyekonyan beszéli a franciázt, angolt, olaszt, spanyolt, portugált és hollandit — valamint több délamerikai indián nyelvet.

— **Gáli Adolf mérnök** úr e lapokban hozzá intézett felhívásunk célját, mint mondja, nem érti, pedig az oly világos, hogy azt csak az nem érti, a ki nem akarja. Kifogásolja, hogy a választott bíróság miatt kártársaságból, és miért nem jogászokból hozottat javaslatba. Megvalljuk, hogy mi asztalos és lakatos munkák árának ingyen vagy nem ingyenességek megítélésére illetékesebbnak tartjuk, miután az szakmájuk körébe vág az építész-mérnököket; különben ha Gáli mérnök úrnak jobban tetszik, szívesen beegyezzük, hogy a választott bíróság mindkét fél iránt elfogulatlan jogászokból, ügyvédekből, vagy vegyesen mérnökök és ügyvédekkel alakítsák össze. A felhívás névkülsége nem indok a kitérésre, mivel az ő név említése nélkül tett és csak sejtetni engedett gyanusításaira senki sem léphet elő jözanon névvel, ha csak azon nevétség-s eshetőségnek nem akarja magát kitenni, a minőt a példabeszéd a ludas asszonyról tart fen. Különben ő töle függött és függ a név megismerése. Nevezze meg csak nyíltan az illetőt, és azonnal megkapja a név alatt tett felhívást is. Válasszon tehát bármelyik eljárás között.

— **Vasárnap.** Ijabb Ujvári József és Fecskés Máté ó-kanisai kocsisok most mult vásár vasárnap és hétfő közötti éjjel a Hungária szállodának kiskocsijában mulatván, egy másik asztalnál ült Molnár Tamás nevű közhuszár egy társával. Molnárnak egyszerre csak kedve szottyant Ujváriára reáirálni, hogy mit néz ő reá? mire ez felelé: hogy csak annyiban néz reá, amennyiben szemé nyitva van. Erre mindkét huszár dühösen felugrott s kardot rántva, a mulatókra rohantak, de legelőször is a függőlámpát csapták meg úgy, hogy az összetört és sötétség lett a szobában. Ennek köszönhető Ujvári, hogy a sötétben csak csekélybérséget fényt kapott karján, ellenben a zaj ballatára kíváncsiságból bejött Teleki János ó-kanisai kocsis életveszélyes értesüléseket szenvedett fején, mi végett a helyb. kórházban ápolatik.

— **Rögtöni ítélet** e retentó szavak meredek ökölnyi bütökkel most mult vásári hétfőn a Vermes háznak buzapiacz felőli sarkánál felállított czölöpre szegeztet nagy fekete táblán a járőköknek szemébe, kik is azt szent borzalommal olvasták. Pedig tulajdonképen csak annyi volt a dologban, hogy ezen táblára a „vásári szabályok“ voltak ragasztva, de valaki e nyomtatványt csakhamar leszaggatván, lettek ama táblára még bajdanában odapingált szavak olvashatók s a rendőrség aztán — talán a közönségnek megtréflátására? — a táblát ily állapotban ott hagyta.

— **Minden félreértés kikerülése végett** ezennel kijelentjük, hogy zenedénkről irt mult-kori cikkünk ugyan egy szepreményű ifju belmunkatársunktól ered, de annak minden sorát osztjuk és magunknak valljuk, sőt az egész cikk írása s annak erősebb kitézései saját kívánatunkra és megbízásunkra ill-tőleg félkérésünk folyton történt. Nagyon sajnáljuk, hogy ezen minden személyes közlés nélkül irt cikkiket egyik szepképzetségű a zenén kívül is általános műveltséggel bíró s általán személyesen is ösmert és nagybecsűt derék zeneszűnk, ki nem csak magyarérsű fia hazánknak és városunknak, de gyermekeit is hasonló szellemben neveli: — magára vonatkoztatva. Legyen meggyőződve, hogy ez eszűnk ágában sem volt, — s ha mint magyarérsű jó fölmondolja sőt reménylünk is a fölötti elkeseredésünket, hogy eddigelé magyarajkú és szívű templ. karnagyunk és zenedéigazgatónk soha sem volt, sőt az utóbbi időben a magyar irányú zene többszörös fölhasználásainkig nálunk templomban, zenedében és színházban egyenesen és pedig kicsinylőleg mellőzve volt: akkor érteni fogja egy magyar lap szerkesztőjének abbéli aggodalmát, hogy végre valahára megnyert magas képzettségű és tetőtől-talpig magyarérsű ifju karnagyunk itt hágy bennünket, s oda megy hol szebb jövő vár reá, hol a város vagy egylet minden segédességét készségesen rendelkezésére bocsát, hogy a zenetanítást a classikus és a magyar zene művelését a lelkeben élő magára törő óhaj szerint előmozdíthassa, mint ez a példaul fölhozott Szegeden is történik. Ezen aggodalmunk s a magyar zene fejlesztése és művelésének óhaja irata és közölte velünk föntemlétt cikkünkét, melyet nemcsak szerkesztőségünk minden tagja, de városunk minden magyarérsű polgára is magának vall, s mi csak a magyar közönség e tekintetbeni óhajának és közérzetének adunk kifejezést anélkül, hogy bárkit is sérteni akartunk vagy erre csak gondoltunk is volna. Szerk.

— **A kórházakban ápolott betegek** után felmerülő költségeknak, az országos alaptól való fedezését, s a betegápolási ügynek egyszerűbb kezelését, újabbán ismét több törvényhatóság sürgető a képviselőházhoz intézett feliratokban. Így

Szepesmegye is felirt a képviselőházhoz s ezen felirathban hangsúlyozza, hogy a törvényhatóságokint kivéteit betegápolási pótdadó csakis a jobb visz. nyok közt levő megyék és városok javára esik, mert legtöbbször az ilyen megyékben és az ottani lakosság javára műődő — de nem ottan illetékes munkás nép után fizetetik. Ezen aránytalanságnál fogva igazságtalan adónem tehát nem mint törvényhatóság pótdadó, hanem az ország minden megyéjére nézve egyenlősítve mint állami adó lenne kivetendő.

— **Ismeretlen tartozkodásu** A szabadkai kir. törvényszék mint fegyelmi bíróság felhívja ismeretlen tartozkodásu Kubinyi Imre szabadkai kir. törvényszéki jegyzőt, hogy mivel folyó évi augusztus első napjától fogva hivatalának elfoglalása végett nem jelentkezett s elmaradásának okát sem jelentette be, az 1871. évi 8. trv. kz. 39. §-sa szerint mulasztásának mi okáról tenendő nyilatkozatot 30 nap alatt az említett bíróságnál adja be a törvényes következmények terhe alatt.

— **Kénytelenek** vagyunk az igazság érdekében kinyilvánítani, hogy a lapunkban rendőrségünk ellen történt fölhasználások és megrovások jó részét nem kizárólag főkapitányunk, hanem azon szűkmarkuság érdemli meg, mely a kellő eszközöket nem bocsátja rendőrönkönk rendelkezésére, hogy a rendet föntarthassa. Hogy constablierek rendeltetésüknek kellőleg megfelfelhesenek, nagy területű városunk minden körébe egyremásra, beleértve a belv. nagyobb szolgálatot is, legalább 4. — 8 körben így összesen 32 constablierre lenne szükségünk, de folytonosan; s miután a constablierek is ennie, aludnia kell, és 24 órában joggal és észszerűen csak 12 órai szolgálatot követhetnek: így 64 főnyi constablier csapat okvetlen szükséges és s szám éjjel nappali szolgálatra csakis hogy elég lenne. E mindamellett, hogy forgalmunk nagy mértékben emelkedik s hogy ez jövőben kisebbben semmiecsere sem, hanem még inkább nagyobbodni fog: mindössze 16 constablierrel kell nyomorog-nunk, kiktől jözanul fél annyit sem követhetnek, mint ha a kellő létszamban lennének. Az ez által beállt hiány, rendtelenség stb. miatti megrovás tehát leginkább a vár. képv. testület és gazd. tanácsot illeti, a főkapitány urat pedig csak annyira, amennyire elmulasztja a kellő erélyvel sürgetni és befolyásait latba vetni a constabliereknek a kellő létszámra emelése végett.

— **Róth J.** padlásán talált hullára vonatkozólag lapunk mult heti számában a „közönség köréből“ egyik munka társunk interpellató-féle szelvényét közölt a kapitánysághoz. Erre vonatkozólag illetékes helyről értesülve tudatjuk, hogy Róth J. és Kellner Emilia — a ki a hullát megtalálta, — ki lönök halgatva a kapitányság által még 1883. május 30-án azonban a kihallgatási jegyzőkönyvet alá nem irta egyik sem de még a kapitány sem! Az orvosi bonczjegyzőkönyv is meg van, s abban dr. Szilasi által az mondatik, hogy a hulla nyakán egy vonal látszik s így öngyilkos lehetett de, — ezen halálok a hulla többi részeinek leletéből nem constatalható (!) Ime eöböl állott a kapitányság eljárása. Hogy felszólaló munkatársunknak vagy a kapitányságnak van e igaza a mikor az ügyet ezzel befejezték, megbírálhatja a nagyközönség maga.

— **Örommel értesülünk**, hogy zenedénknak végre tisztességes helyisége lesz a Veinhut-féle új házban az edénypiaczon. Elkelve ugyan kissé tágasabb terem, akar a zenedei növendékek akár a városi zenekar kisebb-nagyobb próbára; de lát az a 3 év nem a világ, s ha zenedei növendékeink orvendetes módon annyira szaporodnak, hogy tágasabb helyisége okvetlenül szükséges lesz, 3 év alatt lesz elég idő és alkalom utánnanézni és választani alkalmasat, — csak hogy ne az utolsó hetekben és napokban, mint ez nálunk a városi különösen tanintézetbeli helyiségeknél ösi szokás.

— **Rendőri hírek.** Teleki József né 8-ik köri kocsmárosné a helyb. kapit. hivatalnál panaszt emelt, miszerint Földesi Róza nevű eselődje néhány héttel ezelőtt töle egy selyem kendőt egy festett szoknyát, egy fehér vászon s egy tirolai zsekkendőt ellopván, most nyert értesülése szerint Ujvidékre szökött; mire a kapit. hivatal tetteit Ujvidékről hazatolonczoztatta s a kir. ügyészségnek átadta. — K u r u c z B é l a nyomdászegédet f. hó 3-án éjjeli 10—11 óra közt a Szalay László utcában Kis Juhász József, Csikos Pál, Kálmán Ferenc és Sarkasti Sándor hődmező-vásárhelyi illetőségűek megtámadták és töle vaspálezáját és 15 frtot tartalmazó tárczáját elrabolták. Fogva vannak.

Vásári értesítő.

Szept. 2-iki vásárunk kedvező időjárás mellett közép eredménnyel folyt le, különösen az iparosokra nézve. A baromvásáron a forgalom jónak mondható.

I. Baromvásár.

A) Szarvasmarhák közül a jármos ökor párja 200—250 frt; fejős tehén drbja 60—120 frt; vágómarhák közül az ökrök 2—300 frt; a tehének 190—180 frton adtak párosan; 1—2 éves borjúkból egy pár 50—120 frton vásároltatt.

B) Lovak között a vételkedv csekély volt. Igás lovak drbjának vételára minőségükhöz képest 50—150 frt, a fényűzésre szolgálóké pedig 200—350 frtnak mondható.

C) Juhok párja 7—10 frt; vágni való úruk párja felselymesnek 16 frt, racka 12 frt, mind a kettő félhízott volt. Vételkedv ólónknak mondható.

D) Sertések közül a hizásra hajlandó 1—2 évesek párja 30—45 frt, 3—4 évesek 50—70 frton kelték. Mangolica faj szerbiai mintegy 400 drb vissza hajtatt; bár ne is hajtának többet mivel sok szegény ember csalódott meg velök. Hízottnak kilójáért 48—49 krt fizettek.

II. Gyalogvásár.

Középjónak mondható. Szabók, szűcsök, csizmadiak, asztalosok, kádárok, bográrok, boronakészítők, nagybörzset tul adtak áruikon.

L. F.

Közönség köréből. *)

(Vasut igazgatóság figyelmebe.)

Tisztelettel kérjük a t. vasuti igazgatóságot, szíveskedjék pár sornyi fölírásban tudatni a közönséggel: hány órától és meddig tart a hivatalos éra a teher és gyors szállítmány föladására nézve.

Nem először történt ugyanis másokkal és velem — s legutóbb épen szept. 3-án vasárkor, mikor legnagyobb a forgalom, hogy r. 8 órától 9-ig kellett várnom többemmagammal a pénztárnokra, hogy fizethessék a raktárban már 8 órakor fölmért és átvett gyors szállítmányomért. Ha a fölírás tudatni a közönséggel, hogy a hiv. idő 9 órakor kezdődik, akkor senki sem vesztegetné idejét, legalább az olvasni tudók közül, a várakozással. De ha a hiv. idő, amint eddigelé hallottuk, még 8 órától kezdődik is: még akkor sincs szándékunkban megtróni azt a szegény pénztárnokot, aki éjjel után fekszik le, s már 4 órakor fölverik, mint a karthausi barátot (eszkügg ezt az álmot többszörös megszokottságra fogadtalom kötelezi), — aztán csak r. 7 órakor feketik le, s már 8-kor a pénztárban kell lennie.

Ne kívánjon a vasuti igazgatóság egy embertől kettőnek való munkát, mert az ily fönyesség emberéletben és vagyouban mily iszonyuan bosszolja meg magát, az bebizonyult a kishallgatási szerencsétlenségűnél, hol a vonatvezető már napokig nem alhatott, s a 2—3 embernek való munka őt is mint bárkit is kimerítte.

Aki oka az oknak, az oka az okozatnak is. Igaz, hogy a pénztárnok vákázásait ilyen szerencsétlenség nem követhetik be; de a nagy közönség érdeke és kényelme épúgy mint egyik másik hivatalnok tumentetése is megérdemelnek a t. v. igazgatóság figyelmét arra nézve: hogy míg egy részről a közönség a hiv. órák felelő tájékozva legyen; másrésztől a forgalom és hiv. munka elterjedésénél azonnal személyzet szaporítás által legyen gondoskodva, hogy a közönség érdeke és kényelme csorbát ne szenvedjen; — mert hiszen azt a t. v. igazgatóság sem tagadja, hogy nem a fizető közönség van a vasutért és igazgatóságaért, hanem megfordítva.

X.

Nyilttér. 1)

A „B. E.“ 35-ik számában a nyilttér alatt P. szabadkai eszűt mondott kereskedő eszevesztett ördögűzésben nekem rontott.

Mire való a „B. E.“? Hogy esztelen hóborító közleményeknek helyt adjon és otromba piszkolódásokot felvegyen oly egyénekűtől, kiknek vesztetni valójuk nincs. Számánad azon lap, mely ilyenre szorul, hogy kitöltessék.

A „B. E.“-nek 3 éven át voltam előfizetője, csak ez évben szüntem meg az lenni, mert személyeskedő pletykáit nem csak meguntam de azokon megbotránkoltam, ez utóbbi időben pedig csak azt megillető bizonyos helyen használtam. — Ama szerencsétlen P.-hez csak annyi mondomkám van: aki csak ipájának nagylelkű kegyelméből él és kerülte el a dnyit, — ahol ugyan már saját mondása szerint volt, — akinek nincs neve, aki 26 éve daczára sem érett, szemtelen módon piszkolódhat: de nemtelen célját még az ily közlemények árából előlködő, különben elhetetlen „B. E.“ hasábjain sem érheti el.

Oly mihaszna, könnyű vőru, hig velejű egyennel pedig, ki oknélkül saját rokoni körében hirlapi közleménnyel botrányt idézni czéloz, ki 2 év alatt szülőitől és testvéreitől kapott 20000 frnyi örökségének nyakára hágot, ki azon felül ipáját, — k i a z é n i p á m i s — 8000 frtig furfangos módon kezessé teszi s helyette megfizeteti; ki ezért megérdemelte, hogy ipája házából már rég fölénél fogva kivezetett volna: ömhez igenis közöm lessz, és ezzel törődni is fogok, majd számolunk te pimasz.

Ily egyennel mondom — szóba sem állanak és mások által készített kotyvasztékára (mert még ilyenre is képtelen, mit hozzám saját kezűleg irt levelei bizonyítanak) nem válaszolnék, ha tájékozásul ösmerőseim iránti kötelesség érzetem nem parancsolná.

*) Közérdekű fölhasználások e rovat alatt díjtalanul közölhetnek. Szerk.

1) Felölöséget e rovat alattiakra nem vállal a Szerk.

Most pedig végezvén veled elmehetsz tá szegény tatár hozzád méltó czimboráidhoz, kik pénzred elfecsérlésében segítségred valónak, talán még a fizetett számlákra megszűnnek s irtak még valami zagyalékokat a nyilttérben.

Megjegyzem, miszerint P-nek semmi föle nyiltt vagy zárt sértő levelet nem irtam és az ily henezező otromba fellépésre okot nem szolgáltattam.

Alo! kuss Pincsel.
Petrovaszellő 1883. augusztus 31.

E. Gy.

Vasutaink.

F. évi Junius hó 1-étől kezdve új vasuti menetrend lépett életbe, s miután a vonat közlekedés ideje lényegesen változott, olvasó közönségünk érdekében jónak látjuk azt újból is közölni.

A budapest-zimonyi vasut menetrendje!

(Érvényes 1883. év junius 1-től kezdve.)

Személyvonatok.

Ujvidék — Budapest között.

Ujvidékről indul	d. e. 11 óra 55 perc.
Szabadkára érkezik	d. u. 2 " 55 "
Szabadkáról indul	d. u. 3 " 10 "
Budapestre érkezik	este 8 " 22 "

Budapest-Ujvidék között.

Budapestről indul	reggel 7 óra 45 perc.
Szabadkára érkezik	d. u. 12 " 34 "
Szabadkáról indul	d. u. 1 " — "
Ujvidékre érkezik	d. u. 4 " 5 "

Szabadka-Budapest között.

Szabadkáról indul	reggel 5 óra 50 perc.
Budapestre érkezik	d. e. 11 " — "

Budapest-Szabadka között.

Budapestről indul	d. u. 2 óra 40 perc.
Szabadkára érkezik	este 7 " 30 "

Vegyesvonatok.

Ujvidék-Budapest között.

Ujvidékről indul	d. u. 5 óra 30 perc.
Szabadkára érkezik	éjjel 10 " — "
Szabadkáról indul	éjjel 10 " 35 "
Budapestre érkezik	reggel 6 " — "

Budapest-Ujvidék között.

Budapestről indul	este 8 óra 23 perc.
Szabadkára érkezik	reggel 4 " 53 "
Szabadkáról indul	reggel 5 " 40 "
Ujvidékre érkezik	d. e. 10 " — "

Az „alföld-fiumei“ vasut menetrendje.

(Érvényes 1883. év junius 1-től kezdve.)

Vegyesvonatok.

Nagyvárad — Eszék között.

Nagyváradról indul d. e. 9 ó. d. u. 4 ó. 45 p.
Szegedre érkezik d. u. 5 ó. 59 p. éj. 11 ó. 51 p.
Szegedről indul este 6 ó. 30 p. éjjel. 2 ó. 30 p.
Szabadkára érkezik este 7 ó. 44 p. reg. 4 ó. 17 p.
Szabadkáról indul este 8 ó. 10 p. reg. 5 ó. 16 p.
Eszékre érkezik éjjel 1 ó. 40 p. d. u. 12 ó. 40 p.

Eszék — Nagyvárad között.

Eszékről ind. éjjel 11 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 25 p.
Szabadkára érk. reg. 5 ó. 15 p. éjjel 10 ó. 1 p.
Szabadkáról ind. reg. 6 ó. 15 p. éjjel 10 ó. 30 p.
Szegedre érk. reg. 7 ó. 46 p. éjjel 11 ó. 56 p.
Szegedről ind. reg. 8 ó. 40 p. éjjel 2 óra 15 p.
Nagyváradra érk. este 6 ó. 59 p. reg. 8 ó. 28 p.

Omnibusz vonat.

Szabadka — Gombos között.

Szabadkáról indul	d. u. 3 óra 30 perc.
Gombosra érkezik este	8 óra 57 perc.

Gombos — Szabadka között.

Gombosról indul reggel	7 óra 38 perc.
Szabadkára érkezik d. u.	12 óra 24 perc.

Felölös szerkesztő és kiadó lap tulajdonos:

SZALAY LÁSZLÓ A.

Hirdetések

WIESE és Társa

Bécs BUDAPEST Prága

esász. kir. szabadalmazott tűzmentes és betörés ellen biztos minden megkívánt alaku, kitűnő szerkezetű

PÉNZSZEKRENYEK

műzarak, kéziszekrények és másolósajtók gyára.

Fióküzlet:

BUDAPESTEN, sugárut 2-ik szám.

(Fonclére palota.)

Képes árjegyzék kívánatra bórmenten és ingyen küldetik.

Figyelmeztetés. Mindennemű károsodás elkerülése végett, van szerencsénk a n. é. közönséget figyelmeztetni több mint 20 éven át fenálló gyárunkat hasonnevű (Wiese TIVADAR és Társa) de újabb gyártmányokkal össze ne téveszteni.

MATTONI-FÉLE GISSHÜBLER

legtisztább égvényese

SAVANYU-KÚT

legjobb Asztali-és üdítő ital,

kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gége bajoknál, gyomor-és hólyag hurutnál.

ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).

Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Raggy és dugasz égés, mint mellékelt jól meg figyelendő.

500

szép kifogástalan szivarkát lehet készíteni az én, a cs. kir. dohány-gyárakban is használt

szivarka

Töltő-géppel

mely érezből igen csinosan készíthető, 3 különböző erősségben, vékony, középfaj, vastag, különbség nélkül, használati utasítással együtt 65 kr. Csak akkor valódi, ha czégem bele van véste.

Az én szivarka hüvelyeim, szintén három erősségben, csakis a valódi

francia-büznélküli

„Le Houblon”-papírból (fehér) vagy kucorica-papírból (sárga) kötetkező áron kap hatók:

- Szipka rész nélkül, sima 1000-re . . . —80
 - Szipka rész nélkül elegáns aranyjeggyel, 1000-re 1.30
 - Szipka részszel, sima 1 karton 500 drbbal 1.50
 - Szipka részszel elegáns arany, kék vagy fekete jeggyel, 1 karton 500 dbal 1.50
 - II. rendű minőség, szintén fehér vagy sárga, melyet mások első rendűképen ajánlanak, ára:
 - Szipka rész nélkül, sima, 1000 drb 50
 - Szipka rész nélkül, elegáns aranyjeggyel 90
 - Szipkával, sima, 1000 darab 1.80
 - Szipkával és elegáns arany, kék vagy fekete jeggyel, 1000 darab 2.20
 - Közönséges tömő gépecke hozzá 10
- Levelebeli megrendelések utánvétellel vagy az összeg beküldése mellett. Ismétlődő százalékokat kapnak.

Bejegyzett védjegy.

Óvás! Hamisításoktól megóvások czéljából minden karton a fenti keresk. törvény-szerűleg bejegyzett gyár-jeggyel van ellátva.

Cawley & Henry párisi francia szivarka és gépecskék raktára:

VLACH ALBERT.

Bécs, Mariahilferstrasse 58.

(ezelőtt Praterstrasse 18.)

Hirdetés

Alulírott bátor vagyok a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint rézműves üzletemet helyben Damjanits utca 4-ik kör, 416. sz. saját házamban baromfi piac téren, a mai kornak megfelelőleg tetemesen megnagyobbitottam, valamint készletárúmat is nagy választékkal berendeztem.

A legkitűnőbb hámorokkai összeköttetésem úgy gyors és kifogástalan munka által azon helyzetbe vagyok hogy a legkitűnőbb bel- és külföldi készítmények és árukkal versenyezhetek.

Raktári készletemben kaphatók a legkitűnőbb általam módosított és a m. kir. pénzügyministerium által jóváhagyott gabona pálinka főző **kazánok** úgy szinte törköly főző ugynevezett **kigyó kazánokat, mosó üstök, takaréktűzhelyi üstök és vízmelegítők, rácz avagy szerbiai kotlák, cinezett, bográcsot, kasztrólt, fazekakat, tepszikeket, tálakat** s minden e szakmába tartozó edényeket

Ezenkívül elvállalok készíteni **czukor, szeszgyárak, gőzmalmok** felállítását azok rézművesi kifogástalan ellátását, továbbá tűzi, úgy kézi **fecskendők szivattyus kutak** szóval minden a rézműves szakmába vágó mindennemű munka gyors és pontos elkészítését.

Teljes tisztelettel

Bartek Károly

rézműves mester.

...ha valamely bőkezű ember tetesésem szerint vászlandó borral lenne hajlandó megajándékozni, egy hordócska jó erdélyit kérnék. Charles Boner.

Kitüntette a párisi világ kiállításán 1878. Triesztben 1882-ben arany eremmel.

...mind megenyi pompas volt s a jó bornak minden tulajdonságaival bírtak. Az 1. díjat, a nagy a. ermet erdélyi bornak íteltük oda. Justus v. Liebig.

Erdélyi hegyi borok

Teutsch B. Józseftől

Segesvárott

Egyedüli bizományi és eladási raktár Szabadkán Papány A. fűszer-csemege és bor üzletében.

Fehér borok.

Csemege borok, epochalis	1.65
Riesling kit. 1.35 1848. Bakator kit. finom 65	tüntette Bécsben
Muskotályi k. 1.25 1873.	1.75
finom 65 1862. Bakat. Szé.	1.35
Leányka 99	kosfeh. 1879
Traminer „kitüntette” Párisban	1862 Medgyesi 95
1878-ban 99	(Pecsenye borok)
Traminer fin. 65	„Hazi jelzők” 6.
Kövec kitűnő 95	kitűnő 65
Som igen fin. 85	Nagykülömlenti
Rozsamáli kiváló	külömlenes 65
finom 1.15	Kiskülömlent. 60
Valódi „Steiniger különleges erdélyi faj 1.15	Finom asztali borok.
Külömlenti 95	Csinosan kiál. er.
Erdélyi term. asz. Nkülömlenti 80	literes üvegekben
édes és tizes 1.40	finom 80
Ritka borok Vins rares	Szénaverősi 68
gyógybor.	Dános K. A. köny nyű. kellemes
1864-beli ismert	asztali bor 65

Vörös borok.

Garbenet francia „Gyógy-Burgundi bor”	1.15
Carbenet sauvignon franc	80
Carbenet gyeres	95
Erdélyi kitűnő	65
Erdélyi piros	60
lit. üvegekben	75

Erdélyi valódi szilvórium. valódi szilva pálinka. Grác, 1880. ezüst állami érem, csinosan kiállított erős üvegekben. 1 lit. 1834-es „udvari ital” 2 frt 26 kr 1849-es rendkívüli finom bouquet-ből 2 frt 06 kr

Nagyobb rendelvények, szilvórium úgy palackozott, valamint hordós borokra, külön kedvezményű árjegyzék szerint vétetnek fel s a magyar államvasut keleti vonala segesvári állomásáról küldetnek meg.

Árjegyzékek ingyen.

Háztetők s egyéb festésekre alkalmas vörös és fekete vizmentes kátrány és vasuti sinek kaphatók

Hirsch Lajosnál.

a hol háztetők s egyéb festések is elfogadtnak.

Széchenyi sétány mellett István utca 125 ház szám alatt 2 és 3 szoba, konyha kamra és padlással ellátott lakások folyó évi szeptember hó 28-tól kiadók. Bővebb tudakozódás a háznál.

Rácz Vilmos tulajdonosnál.

Nyarálonak alkalmas!

öt kapa igen jó karban lévő szőlő az úgynevezett szegedi szőlőkben, s z a b a d kézből elérhető. Értesítést ad a ki adóhivatal.

Százezer téglá első és másod osztályú készpénz fizetés mellett eladó és azonnal átvehető.

Értesítést ad a kiadóhivatal.

HIRDETÉSEK a lehető legolcsóbb számtással felvételnek a „SZABADSÁG” részére I. kör, Csokonai-tér Rukavina-féle házban. Felvételnek továbbá SZÉKELY SIMON és BERÉNYI és BITTERMANN urak könyvkereskedései-, valamint BITTERMANN ANDOR ur könyvnyomdájában. A hirdető közönség pártolásába ajánlja magát a „SZABADSÁG” kiadóhivatala.